

Toolkit

'Inschatting aantal EU-migranten op gemeentelijk niveau'

handvatten voor gemeenten

Deze publicatie is tot stand gekomen in het kader van het Programma Flexwonen voor Arbeidsmigranten (van het Ministerie van BZK, VNG, Aedes, werkgevers- en werknemersorganisaties)

november 2012

TOOLKIT 'INSCHATTING AANTAL EU-MIGRANTEN OP GEMEENTELIJK NIVEAU'

	pagina
Inhoudsopgave	2
DISCLAIMER	3
OPZET TOOLKIT	
Achtergrond toolkit	4
Wat kun je met deze toolkit?	4
Definitie	4
Voor wie is deze toolkit bedoeld?	5
Hoe betrouwbaar is de inschatting?	5
Hoe vertaal ik een schatting van de populatie EU-arbeidsmigranten in een passend huisvestingsprogramma?	6
Het onderscheid tussen stand- en stroomcijfers	6
Stap 1: de GBA en UWV-geregistreerde EU-arbeidsmigranten in beeld	
Bron a: de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA)	7
Bron b: Polisadministratie UWV	7
Hoe kom ik aan deze cijfers voor onze gemeente?	7
Maak een scherpe analyse van de geregistreerde EU-arbeidsmigranten	8
Het belang van een goede registratie	8
Stap 2: andere bronnen in beeld	
a) Onderzoek Van der Heijden	9
b) Onderzoeken in specifieke gemeenten	10
c) Onderzoeken uitzendbranche	10
d) Inschatting arbeidsmigranten in de land- en tuinbouw	11
Bijlagen	
A Toelichting op 'Regionale spreiding van eerstegeneratieallochtonen en arbeidsmigranten uit Midden- , Oost- en Zuid-Europa' van het CBS	
B Regionale RO- specialisten LTO Nederland betrokken bij de huisvesting van EU-arbeidsmigranten	
De CBS-analyse	
Bijgevoegd: analyse van het CBS 'Regionale spreiding van eerstegeneratieallochtonen en arbeidsmigranten uit Midden- , Oost- en Zuid-Europa'.	

DISCLAIMER

Gemeenten geven vaak aan dat het inschatten van het aantal migranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa in de gemeente een lastige opgave blijkt. Om gemeenten hierin te ondersteunen hebben het ministerie van BZK, de VNG en werkgevers in het kader van het Programma Flexwonen voor Arbeidsmigranten in deze toolkit een aantal tips, rekenvoorbeelden en vuistregels gebundeld.

Alle partijen vinden het echter belangrijk om te benadrukken dat:

- Deze toolkit niet leidt tot harde uitkomsten, maar hooguit een beredeneerde inschatting.
- De bijgevoegde analyse van het CBS slechts een beperkt deel van het werkelijk aantal EU-migranten in beeld brengen. Als gekeken wordt naar het rapport Van der Heijden (zie p3), kan worden geconcludeerd dat er sprake is van een groot 'dark number'.
- Er een grote verantwoordelijkheid voor gemeenten ligt om binnen de eigen gemeente na te gaan of de vuistregels anders geïnterpreteerd moeten worden. Zo zal het percentage GBA-geregistreerden in een regio met veel permanente migranten hoger liggen dan in regio's met veel tijdelijke migranten.
- De lokale/regionale uitkomsten gebaseerd op toepassing van deze toolkit substantieel af kunnen wijken van eigen inschattingen. In die gevallen adviseren wij u de toegepaste methodieken en de gebruikte bronnen naast elkaar te leggen. Op basis van die vergelijking kunt u dan een beredeneerde keuze maken voor één van beide inschattingen of voor een combinatie van die twee.
- Ook het percentage werknemers dat in de polisadministratie van UWV is geregistreerd kan wisselen. Bonafide uitzendbureaus en werkgevers zorgen ervoor dat hun werknemers correct geregistreerd staan. Deze zijn vaak aangesloten bij koepels van uitzendbureaus. Er zijn echter ook malafide uitzendbureaus en werkgevers die hun werkgevers niet (laten) registreren. Het kabinet zet sterk in op de aanpak van malafide uitzendbureaus.
- Er aan de informatie en gegevens in deze toolkit op geen enkele manier rechten kunnen worden ontleend. Daarnaast wordt geen enkele aansprakelijkheid aanvaard voor eventuele negatieve gevolgen naar aanleiding van het gebruik ervan.

Oproep

Het ministerie van BZK en de VNG roepen gemeenten, huisvesters en andere belanghebbenden op hun goede ervaringen met hun beleid voor huisvesting arbeidsmigranten met ons te delen. U kunt uw vragen en ervaringen mailen naar j.vandercraats@flexwonenarbeidsmigranten.nl

Toolkit 'Inschatting aantal EU-migranten op gemeentelijk niveau'

Achtergrond toolkit

Nederland telde eind 2009 naar schatting 286.000 tot 326.000 migranten uit Midden- en Oost-Europa.¹ De verwachting is dat dit aantal de komende jaren zal groeien mede door de vrije toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt voor burgers uit Bulgarije en Roemenië in 2014 en de komst van arbeidsmigranten uit Zuid- Europese landen. De groei van de groep EU-arbeidsmigranten zorgt ervoor dat de vraag naar goede en passende (d.w.z. flexibele vormen van) huisvesting verder zal toenemen. En dat in een context waarin het aanbod van kwalitatief en kwantitatief voldoende huisvesting voor EU-migranten vaak al een probleem is.

De parlementaire onderzoekscommissie Lessen uit Recente Arbeidsmigratie (LURA) concludeerde in 2011 dan ook dat 'de tijd van praten en onderzoeken' voorbij is en dat er 'op zeer korte termijn meer en betere huisvesting moet komen voor arbeidsmigranten'. De commissie LURA gaf ook een richting aan waarbinnen de huisvestingsoplossingen gevonden moeten worden; door samenwerking tussen gemeenten, werkgevers en huisvesters. In steeds meer gemeenten is deze zogeheten 'driehoek' inmiddels actief om gezamenlijk oplossingen te vinden om op korte termijn te komen tot meer en betere huisvesting voor EU-migranten. Ook nemen gemeenten of huisvesters zoals woningcorporaties op verschillende plaatsen het voortouw om de huisvestingsopgave voor EU-migranten in kaart te brengen. Dat blijkt in de praktijk vaak een lastige klus. De eerste vraag is immers: hoeveel EU-migranten wonen er eigenlijk in onze gemeente? Cijfermateriaal hierover is onvoldoende dekkend en bronnen zijn versnipperd of niet beschikbaar. Hoe nu verder? Immers, niets doen is geen optie.

Om betrokken partijen te ondersteunen om te komen tot een redelijke inschatting van het aantal arbeidsmigranten binnen de gemeentegrenzen, hebben het ministerie van BZK, de VNG en de werkgevers in het kader van het Programma Flexwonen voor Arbeidsmigranten (zie ook www.flexwonenarbeidsmigranten.nl) hun kennis gebundeld in deze toolkit.

Wat kun je met deze toolkit?

Deze toolkit is een hulpmiddel om te komen tot een schatting van het aantal EU-migranten binnen de gemeente. Het is echter geen sluitend model dat een precies antwoord geeft op het totale aantal EU-migranten in uw gemeente. De toolkit bestaat uit twee stappen:

1. de GBA en UWV-geregistreerde EU-migranten in beeld krijgen; en
2. andere bronnen in beeld krijgen

De gecombineerde uitkomst van deze stappen geeft een schatting van het totaal aantal arbeidsmigranten binnen de gemeente. Per stap wordt een korte toelichting gegeven op de beschikbare bronnen, de achtergronden, vuistregels en voorbeelden.

Definitie

Met deze toolkit kan een inschatting worden gemaakt van het aantal EU-migranten in een gemeente of regio. Er worden echter verschillende definities van EU-migrant gebruikt. In de bijgevoegde analyse van het CBS worden twee definities gebruikt: 'eerstegeneratieallochtoon' en 'arbeidsmigrant':

¹ P.G.M. van der Heijden e.a., 'Aantallen geregistreerde en niet-geregistreerde burgers uit MOE-landen die in Nederland verblijven', 18 augustus 2011, Universiteit Utrecht.

- De populatie van tabel 1 bestaat uit alle 'eerstegeneratieallochtonen' van 15-64 jaar, die afkomstig zijn uit Bulgarije, Hongarije, Slovenië, Polen, Roemenië, Estland, Letland, Litouwen, Voormalig Tsjecho-Slowakije (incl. Tsjechië en Slowakije), Portugal, Spanje, Italië of Griekenland en bovendien op 31 december 2010 in Nederland woonachtig waren.
- De populatie van de tabellen 2 en 3 bestaat uit 'arbeidsmigranten' van 15-64 jaar: eerstegeneratieallochtonen met een baan op 31 december 2010, die afkomstig zijn uit een van de hierboven genoemde landen.

In deze toolkit sluiten wij voor de definitie van EU-migrant aan bij de definitie van eerstegeneratieallochtoon uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa van het CBS. De belangrijkste reden voor het gebruik van deze definitie is dat deze aansluit op andere onderzoeken en bronnen die gebruikt worden in de toolkit.

Voor wie is deze toolkit bedoeld?

De toolkit is in principe door zowel gemeenten, huisvesters als werkgevers te gebruiken. Deze partijen zijn immers belangrijke trekkers bij de totstandkoming en realisatie van een lokaal/regionaal huisvestingsprogramma.

Hoe betrouwbaar is de inschatting?

De toolkit is deels gebaseerd op harde cijfers. Daarnaast maakt de toolkit gebruik van verschillende aannames en redeneerlijnen om een zo compleet mogelijke inschatting van de aantallen te kunnen geven. Deze aannames zijn gebaseerd op landelijke beelden en inschattingen. Het spreekt voor zich dat het wijzigen van deze aannames en denklijnen leidt tot andere uitkomsten. Daarnaast is het denkbaar dat niet iedere aanname of veronderstelling van toepassing is op uw gemeente of organisatie. Om deze reden is het goed kritisch te zijn en te blijven over de gehanteerde aannames en deze waar nodig voor uw situatie aan te passen. Kortom: de uitkomsten van de doorlopen stappen zijn geen 'harde uitkomsten'. Het zijn hooguit goed beredeneerde schattingen.

Voorbeeld schatting aantal EU-migranten Noord Limburg

De toolkit is een hulpmiddel om op basis van verschillende bronnen tot een goed beredeneerde schatting te komen. Dat er meerdere wegen zijn die naar Rome leiden, bewijst de regio Noord-Limburg. De regio koos nadrukkelijk voor een meer pragmatische aanpak. De regio wilde snel starten met concrete huisvestingsprojecten en voorkomen dat een discussie over het exacte aantal arbeidsmigranten vertragend of verlamdend zou werken. Dat er een huisvestingsopgave was, was immers van meet af aan duidelijk. De regio gebruikte de volgende rekenmethode:

Het aantal betrokken gemeenten is 10. De gemeenten zijn bijna allemaal van dezelfde omvang met een aanzienlijk deel platteland binnen hun grenzen.

Het aantal woonlocaties per gemeente is gemiddeld 100. Dit aantal is gebaseerd op de controles die de afdelingen Veiligheid en Handhaving hebben uitgevoerd in een aantal gemeenten.

Het aantal arbeidsmigranten per locatie is gemiddeld 20. Dit aantal is een voorzichtige indicatie, ook op basis van de inzichten van de afdelingen Veiligheid en Handhaving die de controles uitvoeren.

De finale rekensom wordt dan: $10 \times 100 \times 20 = 20.000$ EU-migranten in de regio Noord-Limburg. Voor zover de regio kan inschatten, blijkt deze rekenmethode een redelijk betrouwbare te zijn.

Hoe vertaal ik een schatting van de populatie arbeidsmigranten in een passend huisvestingsprogramma?

Het creëren van een beeld van het aantal arbeidsmigranten in de gemeente is slechts een eerste stap. De meeste gemeenten en huisvesters willen deze cijfers vooral gebruiken als input om te komen tot een concrete huisvestingsopgave als basis voor afspraken in een huisvestingsprogramma. Het ministerie van BZK en de VNG zullen binnenkort met een aanvullende toolkit rond de huisvestingsopgave komen waarin die vervolgstappen staan beschreven. Het gaat daarbij om het in kaart brengen van het bestaande aanbod en benodigd extra te creëren aanbod aan huisvesting in relatie tot het aantal arbeidsmigranten.

Het onderscheid tussen stand- en stroomcijfers

Bij het interpreteren van de cijfers is het goed een onderscheid te maken tussen zogeheten stand- en stroomcijfers. De bijgevoegde analyse van CBS betreft 'standcijfers'. Dat wil zeggen dat het om een momentopname gaat. Een 'stroomcijfer' is een cijfer dat beoordeelt hoeveel het er in een bepaalde periode zijn geweest. Dit is een belangrijk element om mee te nemen aangezien veel -al dan niet dezelfde- EU-arbeidsmigranten maar tijdelijk in Nederland of uw gemeente/regio zijn. Ter illustratie: een standcijfer tijdens de fruitpluk in Tiel levert een ander beeld op dan een standcijfer in de winter in hetzelfde Tiel. Deze tijdelijkheid van het verblijf van de arbeidsmigrant op één plek (binnen Nederland en/of daarbuiten) is daarom een belangrijk aspect in de meetbaarheid.

STAP 1: DE GBA EN UWV-GEREGISTREERDE EU-ARBEIDSMIGRANTEN IN BEELD

De Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en de polisadministratie van het UWV zijn de twee belangrijkste bronnen waar een deel van de EU-migranten geregistreerd staat. Onderzoekers schatten dat tot in 2009 landelijk ongeveer 25% van de arbeidsmigranten in de GBA en tot 50% in de GBA en/of polisadministratie geregistreerd stond.²

Er zijn nog vele andere bronnen, die echter minder goed bruikbaar zijn om inschattingen te maken van het aantal EU-migranten in een gemeente. De belangrijkste reden hiervoor is dat er vaak een grote, maar onbekende overlap bestaat met registratie in GBA en/of UWV. Zo zullen veel bij de Nederlandse Kamer van Koophandel geregistreerde ZZP-ers ook ingeschreven staan in de GBA. Hetzelfde geldt voor studenten. Er is in de toolkit voor gekozen om in stap 1 alleen uit te gaan van GBA en/of UWV geregistreerde EU-migranten omdat deze cijfers de meeste aanknopingspunten bieden met stap 2. Bovendien blijft de toolkit hiermee praktisch hanteerbaar en overzichtelijk.

Bron a: de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA)

EU-migranten die gedurende een half jaar meer dan vier maanden in Nederland verblijven, moeten zich inschrijven in de GBA en ontvangen dan een burgerservicenummer (BSN). Van deze personen is het verblijfsadres bekend. In de praktijk varieert het aantal EU-migranten dat ingeschreven staat per gemeente van enkele procenten tot enkele tientallen procenten. Gemeenten kunnen zelf de beste inschatting geven van het percentage in hun gemeente.

Bron b: Polisadministratie UWV

In het kader van de Wet op loonbelasting moeten werkgevers sociale premies en loonbelasting afdragen namens hun werknemers. In principe staat daarmee iedereen die werkt voor een Nederlandse werkgever (een uitzendbureau is wettelijk gezien ook een werkgever) geregistreerd in de polisadministratie van het UWV. Dit geldt dus ook voor EU-migranten. De polisadministratie bevat gegevens van lonen, arbeidscontracten en uitkeringen en is gebaseerd op data uit de loonaangiften.

In de meeste gevallen staat enkel een adres van de werkgever genoteerd. Van slechts 1% van deze personen staat ook het woonadres in Nederland genoteerd. Dit betekent dat van de EU-migranten die wel in de polisadministratie geregistreerd staan, maar niet in de GBA, alleen de werkregio bekend is.

Hoe kom ik aan deze cijfers voor onze gemeente?

- De 167 gemeenten die onder de 'prioritaire uitrol' van de Nationale Verklaring huisvesting arbeidsmigranten vallen (i.c. de negen regio's, zie ook www.flexwonenarbeidsmigranten.nl), krijgen het resultaat van deze stap aangereikt. Het ministerie van BZK en de VNG hebben het CBS gevraagd een analyse te maken van het aantal EU-migranten in desbetreffende gemeenten die in de GBA geregistreerd staan en waarvan de werkregio bekend is. Zie hiervoor de bijgevoegde 'Regionale spreiding van eerstegeneratieallochtonen en arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa' van het CBS. Lees voor een goede interpretatie van de cijfers eerst de toelichting in bijlage A.
- De overige gemeenten kunnen het CBS ook een analyse laten uitvoeren. Meer informatie: Centraal Bureau voor de Statistiek, Centrum voor Beleidstatistiek CBS, tel. 070 337 47 92.

²Zie ook Kamerbrief voortgang maatregelen EU-arbeidsmigratie, 28 augustus 2012. Te vinden op www.flexwonenarbeidsmigranten.nl of via www.rijksoverheid.nl

Maak een scherpe analyse van de geregistreeerde EU-migranten

Het is goed de populatie geregistreeerde EU-migranten scherp tegen het licht te houden en na te gaan hoe je de cijfers voor uw gemeente kunt interpreteren. Welke groep EU-migranten is nu precies in beeld gebracht? Een deel van hen verblijft hier mogelijk al jaren. Zo is in Rotterdam ruim een kwart van de EU-migranten uit de MOE-landen al vòòr 2007 in het GBA geregistreeerd. In hoeverre is het reëel te veronderstellen dat er voor deze groep nu nog een opgave ligt? Ook blijkt dat GBA-geregistreeerde EU-migranten uit Zuid-Europa vaak al lang ingeschreven staan. Een andere aspect is de leeftijd van de in de GBA-geregistreeerde EU-migrant. In Rotterdam is 13% jonger dan 10 jaar en 20% jonger dan 20 jaar. In hoeverre is het logisch te veronderstellen dat deze groep een manifeste woonvraag heeft?

Het belang van een goede registratie

Uit het voorgaande blijkt dat een goede registratie van EU-migranten van groot belang is. Momenteel vinden er verschillende acties³ plaats om tot een verbetering van de registratie te komen. Zo treedt begin 2013 de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) in werking. Op dat moment ontvangen ook niet-ingezetenen, zoals tijdelijke arbeidsmigranten die zich niet in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) hoeven in te schrijven, een Burgerservicenummer (BSN). Daarnaast kunnen gemeenten ook zelf actie ondernemen de registratie van EU-migranten in het GBA te verbeteren. De gemeente Westland laat zien hoe dat ook kan.

Voorbeeld gemeente Westland: stimuleren inschrijving in GBA

De gemeente Westland organiseert sinds juni 2011 in 'Polenhotels', bij ondernemers en op het gemeentehuis avonden om EU-migranten in hun moedertaal te informeren over de GBA en hen direct in te schrijven in de GBA. Sinds 15 juni 2011 zijn op deze manier meer dan 4.000 EU-migranten ingeschreven. Om deze aanpak te verspreiden onder andere gemeenten met soortgelijke problematiek organiseert de gemeente Westland regionale workshops 'GBA als basis van integrale aanpak arbeidsmigratieproblematiek'.

Meer informatie: Anna Jansen, projectleider Inschrijving Arbeidsmigranten in de GBA, Gemeente Westland Tel. 0174 672 959 of AJansen@GemeenteWestland.nl

³ Zie ook Kamerbrief voortgang maatregelen EU-arbeidsmigratie, 28 augustus 2012. Te vinden op www.flexwonenarbeidsmigranten.nl of via www.rijksoverheid.nl

STAP 2: ANDERE BRONNEN IN BEELD

Het lage registratiepercentage van EU-migranten in het GBA heeft meerdere achtergronden. Het wordt deels veroorzaakt doordat EU-migranten:

- korter dan vier maanden in Nederland verblijven, waardoor registratie niet verplicht is
- niet weten hoe lang ze zullen blijven
- er bewust voor kiezen zich niet in te schrijven, en/of
- zich niet in mogen schrijven van een malafide werkgever of huisjesmelker

Dit geldt ook voor registratie in de polisadministratie van UWV. In principe staat iedereen die in loondienst is (dus ook uitzendkrachten) in de UWV. Je staat hier niet in geregistreerd als:

- je korter dan 183 dagen in Nederland gedetacheerd bent en betaald wordt door een bedrijf uit het land van herkomst. In dat geval hoef je in Nederland geen loonbelasting af te dragen of verzekerd te zijn voor sociale verzekeringen;
- je in Nederland woont, maar over de grens werkt;
- je als buitenlandse ZZP-er in Nederland werkt. Je hoeft dan niet in de polisadministratie van UWV geregistreerd te staan; en/of
- je zwart werk verricht.

Voor gemeenten, regio en het Rijk is het echter wel belangrijk te weten hoeveel EU-migranten hier verblijven. Dat is onder meer nodig voor een gericht en effectief huisvestings- en handhavingbeleid.

De vraag is nu: welke bronnen/handvatten zijn er voor gemeenten om een redelijke inschatting te kunnen maken van het aantal EU-migranten die niet direct uit de GBA en/of UWV-administratie naar voren komen? De bronnen die in beeld komen zijn zeer divers en vormen in veel gevallen ook een overlap met de EU-migranten die (ook) in de GBA en/of UWV geadmistreerd staan.

In het onderstaande gaan we in op drie bronnen en een vuistregel:

- A. Onderzoek Van der Heijden (voor alle gemeenten)
- B. Onderzoeken in specifieke gemeenten
- C. Onderzoeken uitzendbranche
- D. Inschatting arbeidsmigranten in de land- en tuinbouw

a) Onderzoek Van der Heijden

Een bron die gemeenten kunnen gebruiken om een beeld te krijgen van het aantal niet-geregistreerde arbeidsmigranten in de regio of gemeente is het onderzoek van Van der Heijden.⁴ Het onderzoek geeft een schatting van het aantal migranten in Nederland en in 25 regio's in 2008 en 2009. Volgens deze schatting waren er in 2009 286.000 tot 326.000 personen uit Midden- en Oost-Europa in Nederland. De onderzoekers benadrukken zelf dat het een schatting is, waaruit geen conclusies kunnen worden getrokken. Het geeft wel enig inzicht.

Extrapoleren schatting

Het onderzoek van Prof. Dr. van der Heijden is een schatting. Deze is gemaakt op basis van de zogenoemde *capture-recapture* methode, waarbij de GBA, werknemersbestanden gebaseerd op de UWV Polisadministratie (WNB) en het Herkenningsdienstsysteem van de politie (HKS) zijn gekoppeld.

⁴ P.G.M. van der Heijden e.a., 'Aantallen geregistreerde en niet-geregistreerde burgers uit MOE-landen die in Nederland verblijven', 18 augustus 2011, Universiteit Utrecht. Te vinden op www.flexwonenarbeidsmigranten.nl of via www.rijksoverheid.nl

Voor het HKS is gekozen omdat dit een van de weinige bestanden is waar zowel wel en niet-geregistreerden in voorkomen. Deze methode is een beproefde werkwijze voor het schatten van onbekende populaties. De methode is wel gebaseerd op enkele aannamen. Afwijking van de aannames kan tot grote verschillen in de schatting leiden. Zo is ook de verhouding tussen wel- en niet-geregistreerden delicaat. Voor eigen gebruik kan een gemeente of regio er echter voor kiezen om de verhouding wel- en niet-geregistreerden in 2009 te gebruiken voor een extrapolatie in 2012.

Voorbeeld 1

In 2009 stonden 25 EU-migranten ingeschreven in het GBA en 75 niet. De verhouding is dan 25-75%. In 2012 staan er 40 EU-migranten ingeschreven. Dan kan geschat worden dat er 120 migranten niet ingeschreven staan en er in totaal 160 EU-migranten in de gemeente wonen.

Schatting van regio naar gemeente

Het onderzoek van Prof. Dr. van der Heijden geeft een schatting van het aantal migranten uit Midden- en Oost-Europa op politieregioniveau. Met de gebruikte methode kon geen schatting gemaakt worden op een lager schaalniveau. Een groep gemeenten binnen een politieregio kunnen wel verhoudingen tussen aantal inschrijvingen in de gemeenten bepalen en zo een gemeentelijke schatting maken.

Voorbeeld 2

In een regio wonen geschat 450 EU-migranten, waarvan er 90 in de GBA ingeschreven staan. In de 3 gemeenten van de regio wonen staan 20, 30 en 40 (=90) EU-migranten in de GBA ingeschreven, dan wonen er in de gemeente respectievelijk totaal 100, 150 en 200 (=450) EU-migranten.

b) Onderzoeken in specifieke gemeenten

Er zijn verschillende onderzoeken gedaan in specifieke gemeenten naar aard, omvang en positie van arbeidsmigranten in de samenleving. Zo heeft de Erasmus Universiteit een serie rapporten uitgebracht over de sociale leefsituatie en arbeidspositie van Polen, Roemenen en Bulgaren in onder meer Den Haag, Rotterdam, Dordrecht, Breda, Hillegom, Moerdijk, Zundert, Katwijk en Westland. U kunt deze en andere gemeentelijke rapporten vinden via de zoekfunctie op www.flexwonenarbeidsmigranten.nl

c) Onderzoeken uitzendbranche

De drie brancheorganisaties voor uitzendondernemingen ABU, NBBU en VIA (tevens ondertekenaars van de Nationale verklaring Huisvesting Arbeidsmigranten) hebben de afgelopen periode onderzoek gedaan in welke regio EU-arbeidsmigranten in dienst van hun leden wonen en werken en de verwachte ontwikkelingen hierin. De drie brancheorganisaties hebben aangegeven op korte termijn enkele gezamenlijke onderzoeksresultaten te presenteren. Deze zullen na het beschikbaar komen direct worden ontsloten via onder meer www.flexwonenarbeidsmigranten.nl

De landelijke partijen benadrukken dat gemeenten het beste inzicht verwerven door actief in gesprek te gaan met ondernemers uit de uitzendbranche. U kunt de uitzendbureaus in uw gemeente/regio vinden via:

- ABU: <http://www.abu.nl/website/onze-leden>
- NBBU: <https://www.nbbu.nl/ledenlijst>
- VIA: <http://www.via-eu.com/?page=53&s=23>

d) Inschatting arbeidsmigranten in de land- en tuinbouw

Om een redelijke schatting te maken hoeveel arbeidsmigranten in een gemeente of regio werken (niet verblijven!), kunnen vuistregels worden afgeleid. Zo werkt bijna 7 van de 10 EU-migranten in de volgende sectoren:

- land- en tuinbouw, veeteelt (31%)
- bouwnijverheid(15%)
- industrie (12%)
- back-office zakelijke dienstverlening (11%)

Voor de goede orde: genoemde percentages zeggen natuurlijk nog niets over de geografische spreiding van EU-migranten over Nederland en over de mate waarin ze per sector vertegenwoordigd zijn.

Als we nader inzoomen op de verschillende sectoren binnen de land- en tuinbouw, zijn er grote verschillen in de manier waarop en de mate waarin EU-migranten werkzaam zijn. Zo kunnen EU-migranten het hele jaar door in de glastuinbouw werken. *Als vuistregel geeft LTO dat er gemiddeld per ha glastuinbouw zo'n 2,5 arbeidsmigrant werkt.* In andere sectoren spelen specifieke factoren mee zoals de verschillen in teelt, seizoen en duur. Zo kunnen aardbeienkwekers tijdens de oogsttijd tientallen EU-migranten in dienst hebben. Het is geen uitzondering als een dergelijk ondernemer enkele weken na de oogst niemand meer in dienst heeft.

Meer duidelijkheid?

Gemeenten komen tot een betere schatting als ze zelf contact zoeken met de werkgevers in de land- en tuinbouw. LTO-Nederland (Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland), medeondertekenaar van de Nationale Verklaring Huisvesting Arbeidsmigranten, heeft aangegeven op dat punt gemeenten behulpzaam te willen zijn. Via LTO Noord (www.LTONoord.nl), ZLTO (www.ZLTO.nl) en LLTB (www.LLTB.nl) is het merendeel van de boeren en tuinders vertegenwoordigd in LTO. In bijlage B treft u de contactpersoon aan in uw regio.

BIJLAGE A

TOELICHTING OP 'REGIONALE SPREIDING VAN EERSTEGENERATIEALLOCHTONEN EN ARBEIDSMIGRANTEN UIT MIDDEN-, OOST- EN ZUID-EUROPA' VAN HET CBS

De gebruikte definitie in de tabellen zijn:

- De populatie van tabel 1 bestaat uit alle eerstegeneratieallochtonen van 15-64 jaar, die afkomstig zijn uit Bulgarije, Hongarije, Slovenië, Polen, Roemenië, Estland, Letland, Litouwen, Voormalig Tsjecho-Slowakije (incl. Tsjechië en Slowakije), Portugal, Spanje, Italië of Griekenland en bovendien op 31 december 2010 in Nederland woonachtig waren.
- De populatie van de tabellen 2 en 3 bestaat uit arbeidsmigranten van 15-64 jaar: eerstegeneratieallochtonen met een baan op 31 december 2010, die afkomstig zijn uit een van de hierboven genoemde landen.

Enkele hoofdpunten:

- de populatie bestaat uit 15-64 jarigen in Nederland
- zelfstandigen/ZZP'ers zijn niet meegenomen
- het gaat om eerste generatie migranten
- let op bij interpretatie woon- en werkgemeente
- gebaseerd op de gemeentelijke indeling van 2010
- peildatum 31 december 2010. In deze tijd van het jaar kan het aantal EU-migranten in regio's met seizoenswerk lager zijn dan in de zomer maanden.

Toelichting tabel 1

- In deze tabel zie je het totaal aantal eerstegeneratieallochtonen uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa, dat is ingeschreven in de GBA.
- De cijfers zijn naar woongemeente.

Toelichting tabel 2

- In deze tabel zie je het aantal arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa, met een baan als werknemer en die ingeschreven staan in de GBA. Het gaat om eerste generatie migranten die zowel in GBA als UWV geregistreerd staan.
- De cijfers zijn naar woongemeente.

Toelichting tabel 3

- In deze tabel zie je het aantal arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa, dat een baan heeft, maar niet staan in de GBA. Het gaat om eerste generatie migranten die alleen bij het UWV geregistreerd staan.
- De cijfers zijn naar werkgemeente.

Toelichting op de samenhang van de tabellen

- Het verschil tussen tabel 1 en tabel 2 zit erin of de GBA-geregistreerden een baan als werknemer hebben. Dit betekent niet dat alle mensen die dit niet hebben werkloos zijn. Zij kunnen bijvoorbeeld student zijn, huisvrouw of ZZP'er. Ook kan er een percentage arbeidsmigranten inzitten die zich wel in de GBA hebben ingeschreven, maar bij terugkeer naar land van herkomst niet hebben uitgeschreven.

- Bij optelling van tabel 1 en tabel 3 heb je het totaal aantal GBA en UWV-geregistreerde arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa in de woon-/werkgemeente.
- Bij optelling van tabel 2 en tabel 3 heb je het totaal aantal GBA en UWV-geregistreerde arbeidsmigranten uit Midden-, Oost- en Zuid-Europa in de woon-/werkgemeente die een baan hebben op 31 december 2010.

BIJLAGE B
REGIONALE RO-SPECIALISTEN LTO-NEDERLAND BETROKKEN BIJ DE HUISVESTING VAN
EU-ARBEIDSMIGRANTEN

Regio	Mailadressen	Regionale RO specialist
Westland	L.Claessen@ltonoordglaskracht.nl amiddag@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Leonie Claessen Andries Middag Marbel Montsma
Oostland	L.Claessen@ltonoordglaskracht.nl amiddag@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Leonie Claessen Andries Middag Marbel Montsma
Hollandse en Zeeuwse eilanden	L.Claessen@ltonoordglaskracht.nl amiddag@ltonoord.nl	Leonie Claessen Andries Middag
Aalsmeer	L.Claessen@ltonoordglaskracht.nl mlenssinck@ltonoord.nl amooij@ltonoord.nl amiddag@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Leonie Claessen Marleen Lenssinck Ard Mooij Andries Middag Marbel Montsma
Holland Rijnland	amiddag@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Andries Middag Marbel Montsma
Duin en Bollenstreek	amiddag@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Andries Middag Marbel Montsma
Noord Holland Noord	mlenssinck@ltonoord.nl amooij@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Marleen Lenssinck Ard Mooij Marbel Montsma
Utrecht	tstam@ltonoord.nl hbus@nfofruit.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Theo Stam Herman Bus
Rivierenland	jvreeling@ltonoord.nl hbus@nfofruit.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Jacob Vreeling Herman Bus Marbel Montsma
Flevoland: Zeewolde	jvdhorst@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Jasper van der Horst Marbel Montsma
Flevoland: NOP	jvdhorst@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Jasper van der Horst Marbel Montsma
Emmen	rvisser@ltonoord.nl mmontsma@projectenltonoord.nl	Roel Visser Marbel Montsma
Brabant/Zeeland	anke.de.brouwer@zltto.nl	Anke de Brouwer
Limburg	ABuit@liltb.nl bvergoossen@liltb.nl	Anne Buit Bert Vergoossen